

Psikotarih Temelli Çocuk Yetiştirme Stilllerinin Kuşaklararası Travma Geçişi Açısından İncelenmesi

Görkem Derin¹

Erdinç Öztürk¹

¹ İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa, Adli Tıp Enstitüsü, Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Psikotarih

Psikotarih, günümüzde oldukça gelişen bir bilim alanı olup hem klinik psikoloji hem de adli bilimler disiplinlerine temel teşkil eden önemli kavramları ortaya çıkarmakta ve bu disiplinlerle ilgili bazı kavramları yeni bir bakış açısıyla daha fonksiyonel bir hale getirerek yeniden yorumlamaktadır. Özellikle çocukluk çağı travmalarının tarihini, kuşaklararası travma geçişini ve kronik çocukluk çağı travmaları ile yakından ilişkili olan dissosiyasyonu net ve anlaşılır bir şekilde ifade etmektedir.

Psikotarih, çocukluk çağı travmaları kadar direkt ya da indirekt bir biçimde bu travmalara yol açan yanlış çocuk yetiştirme stillerinin de bireyin ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkilerini net bir şekilde vurgulamakta ve toplumsal bir düzeyde bu travmaların sonuç ve etkilerini ele almaktadır. Bu yönüyle psikotarih pek çok disipline oldukça önemli veriler sağlamaktadır. Daha da önemlisi uygulanabilirliği yüksek çocukluk çağı travmalarını önleme politikaları sunması ve şiddet içermeyen çocuk yetiştirme stillerini önermesi, onun klinik psikoloji, psikiyatri ve adli bilimlerle olan bağına daha da kuvvetlendirmektedir.

Genel bir tabirle “psikolojik tarih” anlamına gelen psikotarih, tarih ve psikoloji disiplinlerinin ortak akademik amaçlara yönelik iş birliği yapmasıyla oluşan disiplinler arası bir çalışma alanıdır. Psikotarih, bir ya da birden fazla psikolojik kuramın tarihsel analizinin yapıldığı bir yöntemdir. Psikotarih kendi yöntemleri ile elde ettiği verileri adli bilimler ve ruh sağlığı ile ilgili birçok disiplinin hizmetine sunmaktadır. [1, 3, 4, 6].

Şekil 1'e göre psikotarih, üç temel alanda çalışmalarını yürütmektedir. İlki çocukluk çağı tarihidir. Bu temel alanda; tarih boyunca çocukların yetiştirilme stilleri, aile kurumunun yapısı ve dinamikleri, çocuk istismarı ve ihmeline karşı toplumların bakış açıları tarihsel analiz yöntemiyle incelenmektedir. İkincisi psikobiyografidir. Bu temel alanda, tarihsel öneme sahip kişilere, onların çalışmalarına ve motivasyonlarına odaklanarak çalışmalarını yürütmektedir.

yetiştirme stilleri üzerinden çocukluk çağı travmalarının aktarılmasına neden olabilmektedir. Çocukluk çağı travmalarının kuşaklararası aktarıldığını destekleyen çalışmalarından birinde; anneannelerin 36'sının (%100), annelerin 36'sının (%100), torunların ise 34'ünün (%94,4) en az bir çocukluk çağı travması bulunmuştur [35].

Çocuk yetiştirme stilleri ile ilişkili olarak psikotarih, dünya üzerinde yer alan tüm çocuklara anne babaların çocuklarına sevgi ve bağımsızlık vermelerinin, çocukluk çağı travmalarını ve travmanın olası sonuçlarını ortadan kaldırdılabileceğini önermektedir. Psikotarih, çocuk istismarını ve ihmalini önleme stratejisi olarak A.B.D.'nin Colorado eyaletinde gönüllü olan eğitimciler tarafından çocuk yetiştirme stilleri eğitimi bakım verenlere vermiştir. Kısa süreli verilen eğitimlerin sonucunda bölgede yapılan takip çalışmaları, polis ve hastane kayıtlarının azalmasının yanı sıra cinsel istismar oranının da azaldığını ortaya çıkarmıştır [3, 38]. Yapılan eğitimlerin içeriğinde; doğum öncesi eğitim, ebeveyn tartışma gruplarının oluşturulması, anne eğitimi, baba eğitimi, fiziksel yöntemler kullanmadan çocuğun disipline edilmesi yer almaktadır [39]. Ancak eğitim, çocukluk çağı istismarı ve ihmalini engellemek için tek başına yeterli olmamaktadır. Anne-babaların ve bakım verenlerin, çocuklarına sahip oldukları sevmeye ve çalışma potansiyellerini farkına vardırılmaları da son derece önemlidir [3, 38].

Gelişmiş, entegre edici ve çocuğun ruh sağlığına önem veren çocuk yetiştirme stillerine sahip olan toplumlar, daha donanımlı bir yeni nesil yetiştirerek kuşaklararası süreçte bilginin, insani değerinin bilindiği ve sorun olduğu durumlarda çözüm odaklı teknikleri doğru bir şekilde uygulayarak ilerleyeceklerdir [3]. Kuşaklararası aktarılan çocukluk çağı travmaları, erken yaşta başlayan yineleyici karakteristik özelliklere sahiptir. Çocuk yetiştirme stilleri ile ilişkili olarak kuşaklararası aktarılan çocukluk çağı travmaları psikotarih, psikiyatri ve klinik psikoloji kadar adli tıp ve adli bilimler açısından da incelenmesi gereken temel olgulardan biridir. Ayrıca psikotarihin yenilikçi, empatik, geniş perspektifli ve fonksiyonel çocuk yetiştirme stilleri temelli çocuk istismarı ve ihmalini önleme politikaları geliştirilmesinin sorunun çözümüne katkı sağlayacağı düşünülmektedir [4].

Kaynaklar

1. DeMause, L. (1982). Foundations of psychohistory. Creative Roots Pub.
2. DeMause, L. (1998a). On writing childhood history. the Journal of Psychohistory, 16(2), 135.
3. Öztürk, E. (2016). Psikotarih Açısından Çocuk Yetiştirme Tazırları ve Çocuk İstismarı. Türkiye Klinikleri Journal of Forensic Medicine-Special Topics, 2(3), 24-34.
4. Öztürk, E. (2017). Travma ve Dissosiyasyon: Dissosiyatif Kimlik Bozukluğunun Psikoterapisi ve Aile

Dinamikleri. Nobel Tıp Kitabevi, İstanbul.

5. DeMause L. (1998b). the history of child abuse. *the Journal of Psychohistory* 25:216-36.
6. DeMause, L. (1997). the psychogenic theory of history. *the Journal of psychohistory*.
7. Çelikkol, A. (2002). Tarih psikiyatri divanında. *Stüdyo İmge Yayınları*, İstanbul. s. 1-49.
8. DeMause, L. (1974). the evolution of childhood. *the Journal of Psychohistory*, 1(4), 503.
9. DeMause, L. (1999). Childhood and cultural evolution. *Journal of Psychohistory*, 26(3), 642-723.
10. Ross, M. H. (1981). Socioeconomic Complexity, Socialization, and Political Differentiation: A Cross-Cultural Study. *Ethos*, 9(3), 217-247.
11. Goody, E. N. (1982). Parenthood and social reproduction: Fostering and occupational roles in West Africa.
12. Tyano, S., Iancu, I., Solomon, Z., Sever, J., Goldstein, I., Touvtana, Y. ve ark. (1996). Seven-year follow-up of child survivors of a bus-train collision. *J Am Acad Child Adolesc Psychiatry*, 35:365-367.
13. Yurdakök, K. (2010). Çocuk istismar ve ihmali, tanım ve risk faktörleri. *Katkı Pediatri Dergisi*, 32 (5), 537-546.
14. Herman, J. L. (1992). *Travma ve İyileşme*. (Çev. T. Tosun, 2007). İstanbul: Literatür Yayıncılık.
15. Kara, B., Biçer, Ü., & Gökalp, A. S. (2004). Çocuk istismarı. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 47(2), 140-51.
16. Runyan, D., Wattam, C., Ikeda, R., Hassan, F., & Ramiro, L. (2002). Child abuse and neglect by parents and other caregivers.
17. Ogata, S. N., Silk, K. R., Goodrich, S., Lohr, N. E., Westen, D., & Hill, E. M. (1990). Childhood sexual and physical abuse in adult patients with borderline personality disorder. *the American Journal of Psychiatry*, 147(8), 1008.
18. Briere, J. (1992). *Child Abuse Trauma*. Newbury Park. California: Sage Publications Ltd.
19. Ulloa Flores, R. E., & Navarro Machuca, I. G. (2011). Estudio descriptivo de la prevalencia y tipos de maltrato en adolescentes con psicopatología. *Salud mental*, 34(3), 219-225.
20. Kalaksızoğlu A. (2001). "Ergenlik Psikolojisi". *Remzi Kitabevi*. 4. Baskı: İstanbul.
21. Oral, R., Can, D., Kaplan, S., Polat, S., Ates, N., Cetin, G., ... & Bulguc, A. G. (2001). Child abuse in Turkey: an experience in overcoming denial and a description of 50 cases. *Child abuse & neglect*, 25(2), 279-290.
22. Glaser, D., & Frosh, S. (1993). *Child sexual abuse*. University of Toronto Press.
23. Aral, N., & Gürsoy, F. (2001). Çocuk hakları çerçevesinde çocuk ihmal ve istismarı. *Milli Eğitim Dergisi*, 151(5).
24. Gaudin, J. (1993). *Child neglect: A guide for intervention*. US Department of Health and Human Services. Administration for Children and Families, National Center on Child Abuse and Neglect.
25. Krysińska, K., & Lester, D. (2006). the contribution of psychology to the study of the holocaust. *Dialogue and Universalism*, 16(5/6), 141-156.
26. Bender, S. M. (2004). Transgenerational effects of the Holocaust: Past, present, and future. *Journal of Loss and Trauma*, 9(3), 205-215.
27. Öztürk, E. (2003). *Travma kökenli dissosiyatif bozukluk vakalarının ailelerinde çocukluk çağı travmalarının sıklığı*. Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı.
28. Ruppert, F. (2011). *Travma, bağlanma ve aile konstelasyonları*. Çeviren: Fatma Zengin) (1. Basım) İstanbul: Kaknüs Yayınları.
29. Dekel, R., & Goldblatt, H. (2008). Is there intergenerational transmission of trauma? the case of combat veterans' children. *American Journal of Orthopsychiatry*, 78(3), 281.
30. Danieli Y. (Ed.). (1998). *Intergenerational handbook of multigenerational legacies of trauma*. New York: Plenum Press.
31. McCloskey, L. A., & Bailey, J. A. (2000). the intergenerational transmission of risk for child sexual abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 15(10), 1019-1035.
32. Öztürk, E., & Şar, V. (2006). the "Apparently Normal" Family: A Contemporary Agent of Transgenerational Trauma and Dissociation. *Journal of Trauma Practice*, 4(3-4), 287-303
33. Şar, V. (2009a). *Ruhsal Gelişim*. Psikiyatri Ders Kitapları Serisi. 1. Baskı. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları. İstanbul s.53-54.
34. Ross, C. A., & Halpern, N. (2009). *Trauma Model Therapy: A Treatment Approach for Trauma, Dissociation and Complex Comorbidity*. Greenleaf Book Group.
35. Derin, G. (2018). *Kuşaklararası Eksende Psikotarih Temelli Çocuk Yetiştirme Stillerinin Travma, Bağlanma ve Dissosiyasyon Açısından İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul:

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı.

36. Özyazıcıoğlu, N., & Polat, S. (2005). 12 Aylık Çocuğu Olan Annelerin Çocuk Bakımına İlişkin Başvurdukları Geleneksel Uygulamalar. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 8(1).
37. Tezcan, M. (1993). Kültür ve kişilik:(Psikolojik antropoloji). AÜ Eğitim Bilimleri Fakütesi. Baldwin, L. C. (1990). Child abuse as an antecedent of multiple personality disorder. *American journal of occupational therapy*, 44(11), 978-983.
38. DeMause, L. (1993). Ending Child Abuse. *the Journal of Psychohistory*, 21(1).
39. Mansfield, H. (1997). Hawaii's Hana Like home visitor program, a healthy start program. *Journal of Psychohistory*, 24(4), 332-338.